

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่านเป็นสัตว์ปีกชนิดหนึ่งที่สามารถเลี้ยงได้ทุกภาคของประเทศไทย คุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่งของท่าน คือไม่ค่อยเป็นโรค ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี ไม่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษแต่อย่างใด เหมาะอย่างยิ่งที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหารประเภทโปรตีน และที่สำคัญก็คือ ใช้เงินทุนต่ำมากเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว วิธีการเลี้ยงอาจใช้แบบขังเล้า หรือปล่อยเลี้ยงตามใต้ถุนบ้านหรือห้องนาโดยให้เล็มหญ้าหรือวัชพืชอื่น ๆ และมีอาหารชั้นซึ่งประกอบด้วยรำ ปลายข้าว ข้าวเปลือกเสริมให้กินบ้างก็เป็นการเพียงพอแล้ว ตามปกติท่านไม่ชอบอาหารสดคาวเหมือนเป็ดแต่ชอบเล่นน้ำเหมือนเป็ด

กล่าวโดยทั่วไปแล้วการเลี้ยงท่านยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ทั้งนี้เพราะนอกจากหายากราคาแพงแล้วยังมีปัญหากับความเชื่อถือในการบริโภคเนื้อท่านว่าเป็นอาหารแสลง มีบางรายเมื่อบริโภคเนื้อท่านแล้วจะมีอาการแพ้บ้าง ซึ่งโอกาสที่จะเกิดการแพ้น้อยมากเช่นเดียวกับบางคนที่แพ้ไข่ เนื้อหมู ไก่ กุ้ง หรือเนื้อสัตว์อื่น ๆ นอกจากนั้นบางคนมีความคิดว่าเนื้อท่านเป็นอาหารสำหรับผู้อื่นจะกินเท่านั้น คงจะเห็นได้จากสมัยก่อน ๆ ตามบ้านผู้มีฐานะก็จะเลี้ยงท่านกันบ้านละ 3 - 4 ตัว แต่แท้จริงแล้วที่มีผู้นิยมเลี้ยงไว้ตามบ้านนั้นเพื่อป้องกันขโมยเท่านั้น เนื้อท่านนั้นหวานอ่อนนุ่ม หนังและเนื้อมีมันเหลือง ๆ แทรกอยู่มากกว่าของเป็ดเมื่อทำเป็นท่านพะโล้แล้วอร่อยน่ารับประทานมาก

ในปัจจุบันมีปัญหาการขาดอาหารโปรตีนและอาหารประเภทที่ก่อให้เกิดพลังงานของประชาชนทั่ว ๆ ไปซึ่งจะทำให้ร่างกายอ่อนแอ และมีผลเสียอย่างยิ่งต่อสมอง สัตว์เลี้ยงที่จะช่วยเสริมแหล่งโปรตีนราคาถูกให้กับประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่าในชนบทหรือในตัวเมืองนอกจากไก่พื้นเมือง ไก่วง เป็ด เป็ดเทศ ก็คือ "ท่าน"

การประกอบกิจการการเลี้ยงห่านในประเทศไทยแยกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การเลี้ยงห่านเพื่อขายไข่พันธุ์ (Fertile Egg Production)
2. การฟักไข่ห่าน (Goose Egg Hatchery)
3. การเลี้ยงลูกห่าน-ห่านรุ่น (Gosling Production)
4. การขุนห่าน (Fattening)

การประกอบอาชีพการเลี้ยงห่านทั้ง 4 ประเภท สามารถรวมเป็นกิจการเดียวกันได้ตามความเป็นจริงธุรกิจการเลี้ยงห่านแต่ละประเภทแยกกันโดยสิ้นเชิง เนื่องจากมีความแตกต่างในด้านการลงทุน ความต้องการทางด้านธรรมชาติ รวมทั้งความรู้ความชำนาญในการเลี้ยงอีกด้วย เช่น การเลี้ยงห่านเพื่อขายไข่พันธุ์ต้องเลี้ยงใกล้แหล่งน้ำ จะช่วยให้อัตราการผสมติดดีขึ้น การฟักไข่ห่านต้องการสถานที่ที่มีการคมนาคมสะดวก เหมาะสำหรับการติดต่อจำหน่ายลูกห่านได้ง่าย การเลี้ยงลูกห่าน-ห่านรุ่นต้องเลี้ยงใกล้แหล่งทุ่งนา เพราะต้องค่อนห่านหาอาหารในทุ่งนาตลอดวัน อีกทั้งต้องปล่อยให้ห่านเล่นน้ำตามธรรมชาติ สำหรับการขุนห่านควรเลี้ยงในแหล่งที่สามารถหาซื้ออาหารสำหรับห่านในราคาต่ำได้ง่าย เป็นต้น

เพื่อเป็นการสนับสนุนการเลี้ยงห่านในประเทศไทยให้มีมากขึ้นและมีปริมาณที่แน่นอนที่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและประเทศโดยรวม จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนในการเลี้ยงห่านในกิจการต่าง ๆ ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงห่าน ของกิจการทั้ง 4 ประเภท
2. เพื่อศึกษาสภาวะตลาดและราคา
3. เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการเลี้ยงห่าน

ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงห่าน ศึกษาเฉพาะห่านพันธุ์จีนเท่านั้น เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่เลี้ยงเป็นการค้าในประเทศไทย
2. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงห่าน ศึกษาแหล่งที่ใหญ่ที่สุดของการเลี้ยงห่านแต่ละประเภท คือ

2.1 การเลี้ยงห่านเพื่อขายไขพันธ์ ศึกษาเก็บข้อมูลจากฟาร์ม เขตอำเภอ บางบัว จังหวัดสมุทรปราการ

2.2 การฟักไขห่าน ศึกษาเก็บข้อมูลจากร้านผู้ฟักไขห่านบริเวณสามแยกหัว ลำโพง กรุงเทพฯ

2.3 การเลี้ยงลูกห่าน-ห่านรุ่น ศึกษาเก็บข้อมูลจากเกษตรกร เขตอำเภอ บางบาล จังหวัดอยุธยา และอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2.4 การเลี้ยงห่านเนื้อ ศึกษาเก็บข้อมูลจากเกษตรกรเขตจังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบข้อมูลต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการเลี้ยงห่าน ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ
2. ทำให้ทราบถึงสภาวะตลาด
3. ทำให้ผู้สนใจหรือต้องการลงทุนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจได้

วิธีการดำเนินการศึกษาและค้นคว้า

1. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม
2. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าจากตำราเอกสาร รายงานเกี่ยวกับการ เลี้ยงห่าน และบทความที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
3. รวบรวมข้อมูลจากข้อ 1 และ 2
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ เป็นต้น